

เพลิงไหม้บ่อขยะ ลามติดที่ทำกินเอกชน ... เทศบาลต้องรับผิดชอบ?

เมื่อพูดถึงเรื่องไฟไหม้บ่อขยะ แนนอน... ย่อมไม่ใช่เรื่องเล็ก ๆ เพราะไม่สามารถรู้ได้เลยว่าไฟจะดับลงเมื่อไหร่ บทความเรื่องนี้เป็นบทความที่น่าสนใจเรื่องหนึ่ง เกี่ยวกับการเกิดไฟไหม้บ่อขยะแล้วไฟลามไปติดกับพื้นที่ของเอกชน ใครจะเป็นผู้รับผิดชอบ? ซึ่งประเด็นในเรื่องนี้มีข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๒ ฉบับ ดังต่อไปนี้

๑.พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖

มาตรา ๕๐ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

(๓) รักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนโดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยการนั้น และหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

๒.พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๑๘ การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยในเขตราชการส่วนท้องถิ่นใดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น

ตามที่พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ ได้กำหนดหน้าที่ที่เทศบาลต้องทำในเขตเทศบาลไว้ประการหนึ่ง คือ การรักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล และพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๘ วรรคหนึ่ง ยังได้บัญญัติรับรองไว้ด้วยการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในเขตพื้นที่ใดให้เป็นอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น

จึงเห็นได้ว่า เทศบาลมีอำนาจหน้าที่สำคัญประการหนึ่งในการดูแลรักษาความสะอาดและกำจัดขยะมูลฝอยในเขตท้องที่ของตนเอง แต่หากอำนาจหน้าที่ดังกล่าวก่อให้เกิดความเสียหายอันเนื่องมาจากการดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการเพื่อกำจัดขยะมูลฝอย เทศบาลหรือแม้กระทั่งหน่วยงานทางปกครองซึ่งมีอำนาจหน้าที่ดังที่กล่าวมาจะต้องรับผิดชอบหรือมีหน้าที่แก้ไขเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นหรือไม่ เพียงใด

ข้อเท็จจริง คดีที่ยกมาเป็นอุทธรณ์ในฉบับนี้ถือเป็นแนวทางที่ดีสำหรับหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาความสะอาดในเขตพื้นที่ของตนเอง โดยเป็นกรณีที่ถูกฟ้องคดี (เทศบาล) ได้จัดทำบ่อขยะและต่อมาเกิดเพลิงไหม้ไร้อ้อยของผู้ฟ้องคดีซึ่งอยู่ติดกับบ่อขยะทำให้ไร้อ้อยของผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหายประมาณ ๑๐ ไร่

ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าเป็นการจงใจหรือประมาทเลินเล่อทำให้เกิดเพลิงไหม้ที่ทิ้งขยะโดยไม่ทำแนวรั้วหรือกำแพงป้องกันมิให้เพลิงลุกลามออกไปนอกบ่อขยะ จึงนำคดีมาฟ้องเพื่อขอให้ศาลปกครองมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดเชยค่าเสียหาย

เหตุเพลิงไหม้ไร้อ้อยของผู้ฟ้องคดีเกิดจากการละลายต่อหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีหรือไม่ โดยผู้ถูกฟ้องคดีอ้างว่าได้จัดทำบ่อขยะแบบฝังกลบ ไม่มีการจุดไฟเผาขยะและส่วนใหญ่จะเป็นขยะเปียก เช่น เศษอาหาร เศษผัก เศษกระป๋อง และเศษแก้วที่มีการบดอัดปะปนกันจนเปียกชื้นและยากแก่การติดไฟ มีระบบป้องกันไฟ โดยมีร่องน้ำและแนวต้นไม้รอบบ่อขยะและทำการฝังกลบอยู่เป็นประจำ

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ผู้ถูกฟ้องคดีเป็นราชการส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการดูแลรักษาความสะอาดและกำจัดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลของตน ซึ่งภาระหน้าที่ดังกล่าวรวมถึงการป้องกันผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการดำเนินการตามภาระหน้าที่นั้นด้วย เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินการ

คอลัมน์ระเบียบกฎหมาย วารสารก้านผู้ใหญ่นบ้าน ฉบับเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๑ เข้าถึงได้ทาง

http://admincourt.go.th/ADMINCOURT/upload/webcms/Academic/Academic_180518_135822.pdf บทความโดย นางสาวจรรณี กิจตระกูล

พนักงานคดีปกครองชำนาญการ กลุ่มเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการและวารสาร สำนักวิจัยและวิชาการ สำนักงานศาลปกครอง

จัดเก็บและกำจัดขยะโดยทำบ่อขยะแบบฝังกลบและในวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ เวลาประมาณ ๑๔.๐๐ น. ได้เกิดเพลิงไหม้ไร้อ้อยของผู้ฟ้องคดีซึ่งอยู่ติดกับบ่อขยะของผู้ถูกฟ้องคดีทางด้านทิศใต้ ทำให้ไร้อ้อยได้รับความเสียหาย โดยหลังเกิดเหตุผู้ฟ้องคดีได้เข้าแจ้งความร้องทุกข์ที่สถานีตำรวจและเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน ซึ่งเข้าร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุมีความเห็นว่า เพลิงไหม้มีสาเหตุจากการจุดไฟเผากองขยะในที่ทิ้งขยะของผู้ถูกฟ้องคดี แล้วลุกลามไหม้ไร้อ้อยของผู้ฟ้องคดี ข้ออ้างของผู้ถูกฟ้องคดีจึงไม่อาจรับฟังเพื่อหักล้างรายงานการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานซึ่งเป็นคนกลางที่ไม่มีส่วนได้เสียและเป็นผู้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะในเรื่องนี้ได้

ประกอบกับวันเกิดเหตุไม่มีเหตุเพลิงไหม้ในบริเวณอื่นที่ใกล้เคียง ทั้งผู้ถูกฟ้องคดีเองก็ให้การว่าบ่อขยะไม่เคยเกิดเหตุเพลิงไหม้มาก่อน จึงทำให้เชื่อได้ว่าสาเหตุการเกิดเพลิงไหม้ไร้อ้อยของผู้ฟ้องคดีมาจากต้นเพลิงที่เกิดขึ้นในที่ทิ้งขยะของผู้ถูกฟ้องคดีที่ยังไม่ได้ฝังกลบแล้วลุกลามหรือมีสะเก็ดไฟปลิวไปตกในไร้อ้อยของผู้ฟ้องคดีจนทำให้เกิดเพลิงไหม้ และจากภาพถ่ายกองขยะที่ผู้ถูกฟ้องคดีอ้างส่งต่อศาลและภาพถ่ายประกอบรายงานของเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานก็ปรากฏว่าในกองขยะมีทั้งเศษกระดาษและเศษพลาสติกรวมอยู่ด้วย หากใช้มีเฉพาะแต่เศษขยะเปียกที่ติดไฟได้ยากและไม่อาจปลิวไปตามลมดังที่ผู้ถูกฟ้องคดีกล่าวอ้างไม่

ส่วนที่ผู้ถูกฟ้องคดีอ้างว่า ผู้ฟ้องคดีอาจจุดไฟเผาไร้อ้อยตัวเองเพื่อให้สะดวกต่อการตัดอ้อยนั้น เห็นว่าการจุดไฟเผาอ้อยจะต้องเผาก่อนตัดประมาณ ๒-๓ วันเท่านั้น เมื่อวันที่เกิดเหตุเพลิงไหม้และวันที่โรงงานน้ำตาลจะเปิดฤดูกาลรับซื้ออ้อยเป็นเวลาห่างกันถึงเกือบ ๑ เดือน จึงเป็นไปได้ที่จะต้องรีบเผาและรีบตัดก่อนที่อ้อยจะโตเต็มที่และก่อนโรงงานน้ำตาลจะเปิดฤดูกาลรับซื้ออ้อย

การที่ผู้ถูกฟ้องคดีปล่อยปละละเลยต่อหน้าที่ไม่ควบคุมดูแลบ่อขยะของตนจนเป็นเหตุให้เกิดเพลิงไหม้กองขยะ แล้วลุกลามไปยังที่ดินข้างเคียงซึ่งผู้ฟ้องคดีปลูกอ้อยไว้และอ้อยถูกเพลิงไหม้เสียหาย พฤติการณ์จึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความประมาทเลินเล่อทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหายอันเป็นการกระทำละเมิดที่เกิดจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมาย กำหนดให้ต้องปฏิบัติตามมาตรา ๔๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เมื่อความเสียหายที่ผู้ฟ้องคดีได้รับเป็นผลโดยตรงมาจากการละเลยต่อหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีผู้ถูกฟ้องคดีในฐานะหน่วยงานของรัฐจึงต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๑๐๒๒/๒๕๖๐)

คดีนี้จึงถือเป็นบรรทัดฐานการปฏิบัติราชการที่ดีสำหรับหน่วยงานทางปกครองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการดูแลรักษาความสะอาดและกำจัดขยะมูลฝอยภายในเขตท้องที่ของตนเองตามที่กฎหมาย กำหนดไว้ว่าจะต้องดำเนินการไปตามขั้นตอนและวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย และไม่มีสิ่งปฏิกูล ภายในเขตท้องที่ของตนจนอาจก่อให้เกิดมลภาวะหรือความเดือดร้อนเสียหายจากการดำเนินการดังกล่าว ซึ่งอำนาจหน้าที่นั้นรวมไปถึงการป้องกันผลกระทบใด ๆ อันอาจเกิดขึ้นจากการจัดเก็บและกำจัดขยะมูลฝอยนั้นด้วย หากปล่อยปละละเลยต่อหน้าที่ไม่ควบคุมการจัดเก็บและกำจัดขยะมูลฝอย รวมถึงสถานที่ที่ใช้กำจัดขยะมูลฝอยจนเป็นเหตุให้เกิดเพลิงไหม้และเกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินที่อยู่ใกล้เคียงดังเช่นอุทหาทรณ์ข้างต้น หน่วยงานทางปกครองก็จะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ได้รับความเสียหายจากเหตุของการปล่อยปละละเลยดังกล่าวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

สืบค้นและเรียบเรียงโดย
นางสาวนันท์ชพร แนวนเนื่อง นิติกรปฏิบัติการ
กองกฎหมาย ส่วนพัฒนากฎหมายและให้คำปรึกษา